

**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Universus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputatio XII. De potentiis Animæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

DISPUTATIO XII.

De Potentiis Animæ

Potentia Animæ rationalis sunt in duplici differentia, materiales aliæ, ut sensus tam interni quam externi; aliæ spirituales, ut intellectus, & voluntas, quæ Angelis & animabus, etiam à corporibus separatis conveniunt. De utroque potentiarum genere hic agendum. Prius tamen quædam de potentiis generatim præmittenda.

SECTIO PRIMA.

Propositis sententiis, statuitur quid de potentiarum distinctione sit tenendum.

I. Decem vel duodecim diversæ sunt sententiæ, alij enim potentias sensitivas distinguunt, non vegetativas. Alij materiales in homine ut sensus, non spirituales, intellectum scilicet & voluntatem tam in homine, quam in Angelo. Alij potentias materiales distinguunt voluntate formam in solo homine, non in aliis animalibus, quod scilicet actus materiales subjectari non possint in formam spirituali. Alij, licet de facto nullam dari asserant substantiam, & consequenter nullam animam quæ operetur sine potentiis distinctis, talem tamen affirmant non esse impossibilem. Alij ita per potentias distinctas operari substantias omnes volunt, ut nullam vel de potentia absolutam creari posse existant, quæ sine potentiis operetur. Omnes tamen hæc sententiæ præcipue reducuntur ad duas quæ hodie celeberrime sunt in scholis: altera est Thomistarum potentias universim ab animâ distinguunt; Scotistarum altera, & Nominalium, qui hanc potentiarum ab animâ distinctionem universim negant, quas proinde accuratius discutimus.

II. Prima sententia statuit potentias ab animâ distinctas.

III. Secunda sententia negat potentias distinguuntur ab animâ.

IV. Ratio præcipua hujus opinionis est, quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate, cujus tamen necessitatis hic nullum apparet vestigium. Sicut ergo aliqui, licet male, hoc titulo negant modos, utpote, ut ajunt, otiosos (quos tamen ægrè quisquam, ut exi-

R. P. Th. Comptoni Philosophia.

stimo, nisi difficillimè, & obscurissimè philosophando sustulerit) ita longè majore ratione tolli poterunt potentia intellectiva & volitiva, cum non minus, imò multo magis superfluous sit intellectus otiosus, quam modus. Conf. anima secundum S. Thomam, ut supra vidimus, & alios auctores contrariæ sententiæ, est principium ipsius intellectus & voluntatis, quidni ergo & actuum intellectus ac volitionis? cum non minorem in productione proportionem habeat cum actibus, quam cum potentiis.

Secundò probatur, siquid suaderet necessitatem distinguendi potentias ab animâ, maximè experientia, in quibus videmus aliquas substantias operari per potentias accidentales à se distinctas, sed nulla omnino est experientia, quæ probet ullam substantiam operari ad intra vel totaliter, vel partialiter per potentiam, aut accidens distinctum, ergo.

Tertiò probatur hoc idem auctoritate S. Augustini lib. de Spiritu & Animâ, cap. 13. quam affert P. Hurt. loco proxime citato: anima, inquit, secundum sui operis officium variis nuncupatur nominibus: dicitur namq. vitalis anima dum vegetat spiritus dum contemplantur, sensus dum sentit &c. ista tamen non differunt in substantia, sicut in nominibus, quoniam omnia ista una anima est &c. & licet hic liber communiter non censetur S. Augustini, ut exinde probatur, quod in eo mentio fiat Boetii, qui diu vixit post tempora S. Augustini; omnes tamen fatentur esse auctoris docti & eruditi, multique consent esse Hugonis de S. Victore. Idem asserit S. Isidorus l. 11. Etymologiarum: Anima, inquit, dum vivificat corpus, anima est; dum, vult, voluntas; dum intelligit, mens; dum recolit memoria; dum aliquid sentit, sensus. Sanctus item Bernardus Ser. 11. supra Cant. sic habet, In animâ tria intueor, rationem, memoriam, & voluntatem, & hæc tria eandem esse animam.

Dicendum ergo cum hac sententiâ, Potentias animæ esse realiter ab eâ indistinctas, exceptâ fortè potentia motiva, de qua postea. Sensus autem materiales sunt ipsa substantia animæ, quæ est adæquatam principium effectivum sensationum ex parte potentia, connotat tamen organa, & dispositiones materiales ad has operationes requisitas: quod sensu si quis contendat sensus distinguuntur ab animâ, questionem fecerit de nomine: quod enim dicimus, si non requiri potentiam aliquam accidentalem, quæ vel sola visionem, ex. gr. auditionem, aut tactum efficiat, vel unâ cum animâ ad hos actus eliciendos physicè concurrat, sicut affirmabat prior sententia.

Dixi, exceptâ potentia motiva, utpote quæ non sit purè operativa ad intra, cum Anima & Angelus per hanc operentur etiam ad extra, producant enim impulsus, & motum in aliis rebus; unde probabile est ad hoc munus dari potentiam aliquam ab eorum substantia distinctam; sicut omnes aliæ substantiæ, ut operentur ad extra, habent potentias distinctas: licet nec hoc fortè sit necessariò asserendum, ut videbimus disp. sequente, sect. 4.

placanda est
ita sine ne-
cessitate.

V. Nulla experientia probat potentias distinguuntur ab animâ.

VI. Ostenditur auctoritate potentias ab animâ non distinguuntur.

VII. Probabilius est potentias ab animâ non distinguuntur.

VIII. Difficultas est an potentia motiva distinguatur ab animâ.

SECTIO II.

Argumenta quadam contententia potentias
adæquatè distingui ab Animâ.

I. Arguitur à nonnullis primò : quodcumque res aliqua est indifferens ad diversas operationes, habere debet aliquod determinativum, per quod ad unam potiùs determinetur, quàm ad aliam. Sic, sol indifferens ad indurandum, vel liquefaciendum determinatur ad hanc vel illam operationem à dispositionibus ceræ, & luti. Cum ergo anima sit ex se indifferens ad intelligendum & volendum, debet per aliquid determinari, ergo dari debent huiusmodi potentie, per quas determinetur.

II. Sed contrà, eodem enim modo argueretur, non unum solum intellectum & unam voluntatem ponendam esse in homine, sed tot, quot sunt diversæ operationes, sicque alius deberet esse intellectus ad apprehendendum, alius ad iudicandum, unus ad assentiendum, alius ad dissentendum: una voluntas ad amandum, alia ad odio habendum &c. Resp. itaque ad intelligendum determinari sufficienter animam per speciem, ad volendum verò per actum intellectus, qui volitionem semper antecedit; nec enim aliud ad hoc requiritur, quàm ut ipsi proponatur objectum quod amet, vel aversetur, ne feratur in incognitum, alia autem determinatio non est necessaria.

III. Arguitur secundò: si intellectus & voluntas non distinguantur, ergo anima amat intellectu, & voluntate intelligit. Contrà primò, idem argumentum solvi ab omnibus debet in intellectu & voluntate Divinâ, quæ inter se realiter identificantur. Contrà secundò, animal & rationale identificantur in homine, & tamen non propterea dicere licebit, homo sentit per rationale, & per animal discit. Ratio est, quia hæc propositiones faciunt sensum formalem, ut in Logica ostendimus, & in iis includitur tacita reduplicatio. Resp. ergo materialiter & identicò animam intelligere per voluntatem, & per intellectum velle, sicut etiam homo materialiter intelligit per animal, & per rationale sentit, propter realem inter utrumque identitatem.

Resp. negando, quia hæc propositiones faciunt sensum formalem.

IV. Tertiò: in supernaturalibus habitus supernaturales, qui sunt quasi quedam potentie, distinguuntur à gratiâ, quæ se habet in supernaturalibus instar naturæ in naturalibus: ergo & potentie distinguuntur ab animâ. Contrà primò, asserunt multi gratiam non distinguere à charitate, ad quod affirmandum non leve præbet fundamentum. Concilium Tridentinum sec. 6. cap. 7. ergo omnes potentie non deberent distinguere ab animâ in naturalibus, sicut nec omnes habitus distinguuntur à gratiâ in supernaturalibus. Contrà secundò, ergo quot habitus dantur diversi in supernaturalibus, ut fides & prudentia in intellectu, misericordia, iustitia, spes, charitas, poenitentia, & cætera in voluntate, tot erunt potentie distinctæ in naturalibus.

V. Resp. ergo, ex separabilitate horum habituum colligere nos eorum distinctionem: quod enim à se & à gratiâ distinguantur habetur ex Con. Tridentino sess. 6. cap. 15. & can. 28. ubi definitur fidem non destrui per quodvis peccatum mortale simul cum gratiâ & charitate, quæ per quodvis peccatum mortale destruantur, & idem est de spe: ergo spes & charitas distinguuntur ab aliis habitibus supernaturalibus. Nil autem tale habemus pro distinctione potentiarum ab animâ.

VI. Arguitur quartò: potentie materiales distinguuntur & inter se, & ab animâ: inter se, nam non est

idem sensus visus, & auditus; ab animâ, quia videmus hominem vivente deperdi hos sensus. Resp. ob hanc experientiam non necessariò concedendum distingui hos sensus ab animâ, saltem adæquatè, sed dici poterit eos præter substantiam animæ includere organa & dispositiones, quibus destructis, pereunt inadæquatè. Principium tamen adæquatè elicivum operationum omnium sensuum est sola anima.

Hoc verò argumentum si quidquam probet, probat perire etiam intellectum & voluntatem cum quis incidit etiam in insaniam, & pueros recens natos nec habere intellectum nec voluntatem; vel si hæc potentie possint esse, & tamen in operationibus dependere ab accidentibus quibusdam, & organis receptivis, quidni ab iisdem in operando pendere poterit anima?

Sextò arguit P. Suarez ab inductione in aliis rebus. Videmus, inquit, alias omnes res agere mediis potentiis quibusdam, & accidentibus distinctis: corpora cælestia mediâ luce, & aliis qualitatibus, per quas in sublunaria influunt: elementa mediis primis qualitatibus: mixta similiter & per primas qualitates, & alias sibi connaturales: quidni ergo idem dici debet de animâ, & Angelis, nempe operari per potentias distinctas? Contrà, hæc inductio nimium, & consequenter nihil probat, probat siquidem intellectum & voluntatem operari posse etiam ab Angelo & animâ separatas, quod tamen Suarez, & alij negant, habentque pro maximo inconvenienti, si concederetur. Quod autem hoc sequatur, probò, nam aliæ qualitates, & potentie operantur separatæ, ut albedo, calor & reliqua accidentia & species in sanctissimo Sacramento, quæ eodem modo operantur separatæ à substantiâ panis, atque illi unitæ.

Resp. ergo disparitatem esse, quod illæ omnes operationes sint ad extra, hæc operationes autem animæ ad intra; unde nullum hinc desumitur argumentum ad probandum potentias distinguere in animâ, licet distinguantur potentie ab aliis rebus. Imò hinc potiùs conficitur argumentum contra hanc sententiam: docet enim P. Suarez & plurimi ex auctoribus illius sententiæ, essentias universim per emanationem producere suas passiones, & aquam se reducere ad suam frigiditatem, ergo substantia, ut operetur ad intra, non eget potentiis à se distinctis, sed operationes animæ, ut intellectio, volitio &c. sunt ad intra, ergo ad has operationes exercendas non eget anima aliquo à se distincto.

SECTIO III.

Alia argumenta pro distinctione potentiarum.

Arguitur septimò: potentie animæ intenduntur & remittuntur, ergo sunt qualitates. Antecedens probatur ex modo earum operandi, perfectiores enim operationes elicere possunt homines uno tempore quàm n alio: & in potentia visiva & auditiva res videtur clara, paulatim enim decrescunt; senes quippe minùs perfectè vident & audiunt in eâ ætate quàm cum essent juvenes. Contrà, eodem modo probaret quis intellectum & voluntatem intendi ac remitti: sæpè enim contingit homines, ut videtur.

Objic. homine vivente deperdi hos sensus. Resp. ob hanc experientiam non necessariò concedendum distingui hos sensus ab animâ, saltem adæquatè, sed dici poterit eos præter substantiam animæ includere organa & dispositiones, quibus destructis, pereunt inadæquatè. Principium tamen adæquatè elicivum operationum omnium sensuum est sola anima.

VII. Alioqui vivente homine sequitur perire ejus intellectum & voluntatem.

VIII. Non sequitur animam separari posse videre, aut audire.

IX. Objic. res aliæ operantur mediis accidentibus, ergo & anima.

Quod nimium probat, nihil probat.

X. Resp. hoc sensu non probatur eger substantiam potentie distinctam ad operandum ad extra, non ad intra.

Contra, ergo
intellectus &
voluntas in-
tenduntur,
ac remissi-
untur.

dere, ita etiam acutius intelligere, intensioresque actus tum intellectus tum voluntatis uno tempore elicere quam alio, ergo vel hæc etiam potentia intenduntur, sicut illæ; vel si in his actibus refundi potest varietas in dispositiones, poterit ibi. Imò sicut senes multis annis non ita perfecte vident, ita iidem pueri non ita perfecte intelligebant: & illis senescentibus, repuerascit frequenter intellectus: sicque in omnibus est paritas.

II.

Respondeo, ergo
varietatem
illam opera-
tionem re-
fundi posse
in diversita-
tem dispositio-
num.

Quoddammodo refundi possit hæc major & minor perfectio in actibus visionis vel in minus perfectas dispositiones organi, vel in qualitates quasdam noxias admixtas, inde suadetur, quod videamus qualitates mediæ officere visioni, quidni ergo id etiam præstarent qualitates in organo? Adde, probabile mihi videri, posse subinde fieri mutationem aliquam in figurâ, & sit partium ipsius organi, quæ, quantumcunque exigua, maxime obstat aut conducere potest ad visionem, ut constat in vitris ad species vel recipiendas vel refringendas efformatis, in quibus minima, & oculo vix perceptibilis mutatio, mirum est quantum ad effectus huius alterationem conferat.

III.

Alia causa
varietatis
visus

Aliquando verò imperfectio illa visus contingere potest, non per diminutionem potentia, sed quod subtilis quadam & tenuis membrana, ac veluti tela oculis (nobis etiam non advertentibus) obducatur. Frequenter etiam ex aqueis quibusdam nebulis & vaporibus qui ex oculis, senum præsertim, perpetuo emittuntur & evaporant, quibus fascinatior ascribitur in vetulis. Quoddammodo hæc nebulæ impedire possunt visionem videtur clarum; cum quotidianâ constet experientia nebulas & vapores inter objectum & potentiam sitos illam maxime impedire.

IV.

Sicut in illa
sententiâ di-
versas po-
tentia pende-
re potest à
diversitate
dispositio-
num, ita in
nostrâ ven-
dere potest
diversitas
actuum.

Deinde inquiri, quid causæ sit cur gradus aliqui potentia visiva amittantur & acquirantur, ut vult hæc sententiâ, & cur hæc potentia materiales intenduntur per vices & remittantur? Dices; ob varietatem dispositionum, à quibus dependent; tanquam à conditionibus ad hoc requisitis. Contra, sicut ergo ipsæ partes potentia possunt dependere à diversis dispositionibus, tanquam à conditionibus, quidni dependere ab iis poterit major vel minor perfectio actuum? sicut de facto pendet operationes intellectus & voluntatis, ut in pueris cernimus, & amentibus: nisi & has potentias intendi similiter velint & remitti, intensioremque habere intellectum viros quam pueros, quod nullus dicet. Intensiorem ergo & perfectior operatio voluntatis pendet à magis vel minus perfectâ cognitione bonitatis, vel malitiæ objecti, hæc à maiore vel minore perfectione speciei intelligibilis, huius autem perfectio pendet à perfectione actuum phantasmatis, & sensuum externorum, hi demum à diversâ dispositione organi, & aliis causis jam assignatis.

V.

Obiicit, homo
defatigatus
non potest
tantum,
quantum
antea, ergo
potentia ejus
motiva imi-
nuitur.

Arguitur octavo: experientia quotidiana constat corpus motu defatigari, nec ita posse hominem se movere expedite post diuturnum motum & laborem, atque antea; quod signum est aliquas vires esse deperditas, ergo vis, seu potentia motiva non est sola anima, nihil enim huius deperditur, imò anima, quantum est ex se, æquè velociter movere posset corpus languidum, ac firmum, & validum. Sed contra, nam anima habet potentiam motivam spiritua-lem, eandem enim retinet conjuncta cum corpore, quam separata. Quoddammodo separata habeat potentiam motivam, non video rationem dubitandi: quis enim dicet animam separatam esse instar statuae, at tibi stipitis, & nec posse se, nec res alias movere? quidni enim Angelos, ut in virtute intellectiva, ita etiam in motiva imitentur Animæ?

VI.

Hæc ergo difficultas communis est utrique sen-

tentiæ; hæc enim spiritualis potentia motiva non diminuitur: sicut ergo si esset separata, posset per hanc spiritua-lem potentiam æquè celeriter movere languidum & debile corpus, ac sanum & vegetum, cur non poterit conjuncta? certe non provenit ex eo quod quidquam diminuat de potentia illa motiva, quæ spiritualis est, & consequenter juxta adversarios non magis diminuitur quidquam illius, quam intellectus aut voluntatis, sicut nec Angelus consumit quidquam suæ potentia motiva movendo tantam machinam quanta est sphaera aliqua cælestis.

Si autem dicatur, idem non posse æquè celeriter animam movere corpus languidum in statu conjunctionis, ac sanum & vegetum, quia in eo statu non est actus assistens, sed informans, & consequenter ad organa corporea accommodare se debeat quoad motum, sicut ad illa accommodat se quoad actus intelligendi & volendi; idem dici poterit licet potentia motiva sit ipsa substantia animæ; sicque par omnino est quoad hoc difficultas in unâ sententiâ, & in alterâ. Quoddammodo dicunt nonnulli, potentiam motivam animæ in statu conjunctionis esse materialem & corpoream, sicque intendi & remitti, longius mihi aberrare videtur à veritate: primo, quia materialis illa potentia motiva superaddita esset omnino superflua, cum habeat anima aliam spiritua-lem: & argumenta omnia, quæ fieri possent contra potentiam motivam identificatam cum animâ, urgeri possunt in potentia hac spirituali. Deinde, sicut eodem intellectu utitur anima separata & conjuncta, quidni etiam utetur eadem potentia motiva?

Ad argumentum itaque respondent aliqui, corpus languidum esse ponderosius sano ac vegeto, quia consumpti jam sunt magna ex parte spiritus vitales, qui reddebant corpus levius, & consequenter non tam facile moveri potest ab animâ. Hæc responsio quoad priorem partem videtur vera, cum enim spiritibus vitalibus igneus quidam insit vigor, sunt ex natura suâ leves: unde manifestâ constat experientia cadaver esse ponderosius eodem corpore adhuc vivo, & ex subito gaudio homines multo leviores reddi certum est, sicut è contra ex morore multo ponderosiores fieri, & quasi plumbeos.

Quoad secundam verò partem non satisfacit, esto enim sit nonnihil ponderosius corpus lassum & languidum, quam sanum & vegetum, non tamen tanto excessu, ut anima quæ antea expedite illud in omnem partem deferre poterat, postea ægrè idem movere queat, præsertim, cum si esset separata: decuplo majus pondus sine difficultate quolibet rapere posset, sicut Angelus rapit cælum, & demum invertere magnam orbis partem posset, nisi à Deo cohiberetur. Hæc ergo esse nequit sola causa huius mutationis.

Secundò ergo dici potest, quod ægrius quis se moveat lassus quam vegetus, ex eo provenire, non quod non possit Anima tunc corpus illud movere æquè celeriter ac antea, sed quod non audeat; de-territa scilicet dolore qui ex motu illo provenit, cum enim corpus diuturnâ agitatione sit quassatum, & organa læsa, minimus motus causat dolorem; unde, ne sentiat dolorem illa anima, non audeat vires suas, quas etiamnum habet integras, exercere. Sicut si quis spinam plantæ pedis infixam haberet, vel nudis pedibus incederet per viam scabrosam, & lapillis asperis stratam, non moveret se tam celeriter ac si abesset spina, vel per viam faciliorem incederet, cum tamen ipsius vires nec in uno casu, nec altero minuantur.

Tertiò tandem dico: cum Anima in corpore sit actus informans, non assistens, sicut in aliis operationibus, ita & in motu dependet à dispositionibus, spi-

VII.

Potentia
motiva ani-
mæ in statu
conjunctionis
pendet à di-
spositionibus
corporeis.

VIII.

Dicunt ali-
qui corpus
languidum
esse pondero-
sius vegeto,
sed, diffi-
cilius moveri

IX.

Solum ma-
ius pondus
non potest esse
causa cur
anima cor-
pus langu-
idum expedi-
te non mo-
veat.

X.

Anima do-
lore, quem in
corpore lan-
guido sentit,
deterritur ne
vires exorat.

XI.

Anima in corpore, laesio organi, non est proxima ad motum expedita.

ritibus vitalibus, & organis corporeis. Deficientibus ergo spiritibus vitalibus, & dispositionibus ad motum requisitis, vel laesio organi, non potest vires, quas habet in actu primo tam commodè in hoc statu exercere, sicut nec actus intellectus, vel visionis laesio potentiarum illarum organi, tam perfectè elicit. Imò multi ex solâ organi laesione redduntur amentes.

XII.

Ossenditur quomodo sola laesio organi vim operandi imminuat.

Dices; rationem cur anima non tam perfectè intelligat conjuncta ac separata, esse quòd non habeat tam perfectas species, quæ sunt partiale comprincipium intellectiois. Contrà primò, quando quis, postquam per multos annos rectè usus est ratione, tandem incidit in amentiam, habet æquè perfectas species atque antea, easdem enim retinet, quas antea acquisivit, cum species intelligibiles nunquam naturaliter corrumpantur, & per has iterum separata rectè poterit discurre; ergo hoc non contingit defectu specierum, sed quia intellectus uti his speciebus non potest in hoc statu, nisi dependenter ab organis corporeis, ergo idem dici poterit de potentiâ motivâ, non posse scilicet animam in corpore defatigato tam dextrè illâ uti, licet non sit quidquam imminuta.

XIII.

Anima pro hoc statu non petit concursum ad species, & motum tam perfectum.

Contrà secundò, quare non habet tam perfectas species conjuncta corpori, ac separata, nisi quia in productione & receptione specierum dependet ab organo corporeo? sicut ergo in hoc statu non petit concursum nisi ad species imperfectas, idque juxta dispositionem organi, ita nec poterit ad motum: sicque in pueris, quando organa motus sunt imperfecta & debilia, petit anima concursum ad motum tantum imperfectum: quando autem membra corporis sunt firma, exigit concursum ad motum perfectum: si verò membra casu aliquo lædantur, motus etiam erit imperfectior: sicque esto potentia motiva in actu primo sit ipsa substantia animæ, vel potentia spiritualis, & semper eadem, in actu tamen secundo, seu quoad exercitium, pender à dispositione organorum.

SECTIO IV.

Reliqua argumenta contententia potentias ab Animâ distingui.

I. Oportet, possibile est nonstantia, quæ operetur per potentias distinctas, ergo anima est talis.

Arguitur non: Possibilis est substantia intellectiva, & volitiva, quæ operetur per potentias distinctas, ergo anima rationalis de facto habet potentias distinctas, & per eas operatur: hoc enim

conformis est experientiis in aliis substantiis comperitis. Resp. primò retorquendo argumentum, possibile est substantia operativa sine potentiis distinctis, ergo anima est ejusmodi. Secundò resp. negando consequentiam: sic enim possibile est secundum multos substantia quæ operetur in distans, corpus simplex, materia alterius speciei &c. & tamen plurimi negant de facto dari. Ad probationem ductam ab experientiis, & exemplis aliarum rerum, dico illis probari potius oppositum: nulla enim est experientia, ut dixi, quæ probet substantias egere potentiis accidentalibus ut operentur ad intra, sed tantum ad extra.

Tertiò dici posset, implicare substantiam intellectivam & volitivam quæ operetur per potentias distinctas: cum enim illæ potentie sint omnino superflue, non possunt connaturaliter, seu tanquam proprietates illi substantiæ deberi. Si autem appareret peculiaris aliqua necessitas cur substantia aliqua requireret potentias distinctas, posset quis illas ei concedere.

Arguitur decimò ex luctâ inter appetitum sensitivum & rationem. Unde ait Apostolus ad Gal. 5. v. 17. Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem. Et ad Rom. 7. v. 23. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ &c. ergo hæc potentie distinguuntur. Nego consequentiam: solum enim opponuntur sibi quoad actus, actus enim appetitus sensitivi, seu animæ ut appetitus, inclinat ad contrarium illi quod dicitur ratio, seu anima ut intelligens, sicque ut appetens adversatur sibi ut intelligenti, & videt meliora, probatque, deteriora sequitur. Imò hoc probaret esse in homine duas voluntates: sæpè enim inefficaciter vult homo unum, & efficaciter contrarium, ut peccatores inefficaciter volunt gratiam Dei, & gloriam cælestem, efficaciter verò peccatum & miseriam.

Arguitur undecimò: si substantia possit esse sua potentia, quidni & suus actus: Hæc ratio mille patitur instantias: accidens enim quando producit aliud accidens, ut calor calorem, albedo speciem &c. est sua potentia, quidni ergo poterit esse suus actus, seu actio? Idem est de essentiali respectu passionum in sententiâ S. Thomæ & eorum qui dicunt passiones produci per emanationem: quidni ergo & erunt essentiali omnes sua operatio? Ratio ergo est quia secundum omnes hoc est proprium Dei, essetque, ut ajunt, nimia perfectio, & actualitas quædam non cadens in creaturam, quia semper esset intelligens & volens, idque necessariò. Aliam hujus rationem assignavi suprâ, d. 6. f. 6. n. nono.

DISPUTATIO XIII.

De modo quo anima concurrat ad actus vitales.

SECTIO PRIMA.

Utrum Anima immediatè recipiat & efficiat actus intellectus, & voluntatis.

I. Status præsentis controversiæ.

Questio procedit postâ distinctione potentiarum ab Animâ: si enim non distinguantur, nullus est dubitandi locus. Querimus ergo utrum, si intellectus distinguatur ab animâ, is solus actus intelligendi efficiat & recipiat, animâ merè negativè se habente (& idem est de volunta-

te respectu actuum amandi, & odio habendi) vel utrum anima simul cum potentiis ad hos actus efficienter concurrat, eosque in suâ substantiâ immediatè recipiat, vel solum mediatè, nempe quia immediatè recipiuntur in potentiis, quæ subjacentur in Animâ.

Non eodem modo hac in re philosophantur auctores, ac de Potentiis: plurimi enim ex illis qui admittunt potentias distinctas ab animâ, asserunt nihilominus ita ab eâ pendere illas in operando, ut sine illius concursu nihil possint. Ita Suar. d. 18. Met. f. 5. n. 2. & 3. Vasquez 1. 2. d. 9. n. 17. & plurimi ex recentioribus, quibus nos etiam subscribimus: licet, potest